

Van H. Beenakker
Aan Algemeen Bestuur
Kopie aan
Datum 03-04-2017
Onderwerp Brandweerbrief 2016
Telefoon
E-mailadres

Memo

Geachte burgemeesters,

Met deze eerste regionale 'brandweerbrief' wil de brandweer van Veiligheidsregio Gelderland-Zuid een nieuwe traditie starten: wij willen u elk jaar op de hoogte stellen van de prestaties van en de ontwikkelingen bij de brandweer. Op die manier houdt u zicht op de resultaten van de brandweer in de regio en in uw eigen gemeente. Wij bieden u nu de Brandweerbrief 2016 aan. Wij blikken hierin terug op het afgelopen jaar en geven ontwikkelingen voor de komende jaren aan.

1. Nieuwe structuur brandweerorganisatie

Met ingang van 1 januari 2016 is de brandweer anders georganiseerd: in posten en negen thema's. De posten zijn dezelfde 36 beroeps- en vrijwilligersposten die de gemeenten in de regio gezamenlijk al hadden. De vrijwilligers van de brandweer zijn vanzelfsprekend aan hun posten verbonden gebleven. De thema's zijn ingericht met de medewerkers uit de gehele regio op een bepaald vakgebied; zij zijn niet meer verbonden aan een gebied.

Belangrijkste meerwaarde is dat de structuur nu beter aansluit bij het uitvoeren van de brandweertaken op regionaal niveau, waarbij de lokale identiteit behouden blijft. Elke burgemeester heeft een vast aanspreekpunt (een lid van het brandweermanagementteam), met wie ook de lokale kwesties besproken worden. Bij het overleg kan ook de teamleider van de betreffende posten aanwezig zijn. Daardoor blijft ook de verbinding met wat lokaal in de gemeenten speelt, geborgd. Met de nieuwe structuur kan de brandweer een zelfde kwaliteit van de brandweezorg realiseren in de gehele regio, terwijl de kosten zijn afgenomen. Vanaf 2013 heeft de brandweer een bezuinigingstaakstelling van 2 miljoen gerealiseerd, die in de begroting van 2016 structureel opgenomen is.

Behalve de posten zijn het vooral de drie thema's op het gebied van risicobeheersing, Veilig Bouwen, Toezicht en Handhaving en Omgevingsveiligheid, die het meest contact hebben met de gemeenten. In die thema's zijn advisering en toezicht op brandveiligheid bij gebouwen en evenementen en bestemmingsplannen ondergebracht. Verder is een apart thema 'Brandveilig Leven' ingericht. De medewerkers van dat thema kunnen zich nu structureel en planmatig richten op het geven van voorlichting aan burgers, bedrijven en instellingen in alle gemeenten. Over de activiteiten van het thema kunt u meer lezen onder punt 3 Brandveilig Leven.

2. Brandweezorgplan

Bij het inrichten van de brandweezorg gaat de brandweer uit van een risicogestuurde brandweer; een uitvloeisel van de 'Visie op de brandweezorg Gelderland-Zuid'. Risicogestuurd betekent: waar minder risico's zijn, is een andere invulling van maatregelen mogelijk dan in een gebied met veel risico's; met de nadruk op ánders. Niet alleen opkomsttijden zijn dan bepalend voor de brandweezorg, maar ook maatregelen op het gebied van risicobeheersing. De praktische vertaling hiervan wordt vastgelegd in het 'Brandweezorgplan'. Het brandweezorgplan wordt samengesteld op basis van de bouwstenen Brand- en hulpverleningsrisicoprofiel, integrale risico-analyse en een actueel beeld van de repressieve brandweezorg, waaraan in 2016 is gewerkt.

De eerste bouwsteen is het brand- en hulpverleningsrisicoprofiel, dat in 2014 ook aan u is voorgelegd. Dit risicoprofiel is in 2016 uitgewerkt tot een integrale risicoanalyse, die een gezamenlijk product is van de veiligheidsregio en de omgevingsdiensten. De risico-analyse is ook in overleg met de gemeenten tot stand gekomen en vormt een gezamenlijk vertrekpunt voor alle betrokken partijen. De brandweer heeft deze integrale risicoanalyse vertaald in een Programma Risicobeheersing, dat het algemeen bestuur van de veiligheidsregio in december 2016 heeft vastgesteld. Het uitvoeringsprogramma geeft aan welke activiteiten de brandweer uitvoert in 2017 op het gebied van risicobeheersing.

VRGZ gaat hierin met gemeenten en omgevingsdiensten een vervolgstap zetten door gezamenlijk te werken aan een integraal programma brandveiligheid. Dat bevat op objectniveau een jaarplanning van voorlichting, toezicht en handhaving en een beeld van de te verwachten aantallen vergunningen en adviezen van de betrokken partijen. Dit past ook in de landelijke brandweergedachte dat brandveiligheid een coproductie is (Rapportage RemBrand, mei 2015), waarbij de veiligheidsregio zich steeds meer beweegt in een netwerk van ketenpartners.

Op het gebied van incidentbestrijding wordt in 2017 een spreidingsplan gerealiseerd voor de 1^e en 2^e tankautospuiter, redvoertuigen, hulpverleningsvoertuigen en incidentbestrijding op het water. Dit spreidingsplan is een onderdeel van het Brandweezorgplan en heeft een relatie tot de risico-analyse, omdat het mede gebaseerd wordt op de risico's in het verzorgingsgebied. Specialistisch- en grootschalig brandweeroptreden in eigen regio en het leveren van hulp aan andere brandweerregio's worden hierin meegenomen.

Pilot Snel interventievoertuig

In 2016 is een pilot met een Snel Interventievoertuig (SIV) afgerond, waarmee onderzocht is of de inzet van een SIV (speciaal brandweervoertuig met twee brandweered medewerkers) meerwaarde kan hebben bij het inrichten van de brandweezorg. De pilot is bij de 24-uursdienst van Nijmegen gehouden en bij de vrijwilligerspost in Tiel. Hoofdconclusie uit de pilot is dat het SIV kan bijdragen aan de ontwikkeling van een gedifferentieerde repressieve inzet. Ook kan het SIV de organisatie meer handelingsperspectief bieden, binnen de gestelde eisen van kwaliteit en veiligheid. Het SIV kan dan ook als optie in de repressieve inzet meegewogen worden bij het opstellen van het brandweezorgplan. Uit de pilot komt echter ook naar voren dat het SIV niet algemeen generiek ingezet zal worden, maar alleen als maatwerkoplossing. Op sommige plekken kan het SIV wellicht een oplossing bieden, op andere weer niet.

3. Brandveilig Leven

Met het inrichten van het thema Brandveilig Leven werkt de brandweer nu structureel en fulltime aan voorlichting op het gebied van brandveiligheid en zelfredzaamheid. In 2016 is veel aandacht gegeven aan algemene voorlichting aan inwoners, bezoekers en bedrijven, maar is ook doelgroepgericht gewerkt. Zo is er speciale aandacht besteed aan ouderen (ook in woongebouwen), activiteiten voor bedrijven en wordt er samengewerkt met zorginstellingen.

Daarbij is in 2016 het voorlichtingsvoertuig 'Red Alert' ingezet. Een uniek concept in Nederland, waarbij een brandweervoertuig is omgebouwd tot een mobiel voorlichtingsvoertuig, met interactieve mogelijkheden voor het publiek. 'Red Alert' is in 2016 in de gehele regio vele malen ingezet.

Ook zijn in de regio 99 vrijwilligers geworven, verspreid over alle gemeenten, die als ambassadeur voor Brandveilig Leven optreden en een deel van de voorlichtingsactiviteiten op zich nemen of ondersteunen. Tijdens de brandpreventieweken bijvoorbeeld hebben de medewerkers Brandveilig Leven samen met de vrijwilligers van de posten oefeningen gehouden en voorlichting gegeven op locatie bij seniorenwoningen, in elke gemeente.

Een selectie van de activiteiten Brandveilig Leven: Brandpreventieweken in alle gemeenten; doelgroepgerichte voorlichting bij ouderen, met speciale aandacht voor woongebouwen; inzet van het voorlichtingsvoertuig Red Alert bij veel voorlichtingsbijeenkomsten op markten, open dagen, braderieën en dergelijke. 50 maal voorlichting op basisscholen in schooljaar 2015-2016, met een uitbreiding tot 150 in schooljaar 2016-2017; studentenvoorlichting tijdens de introductieweken; 15 maal voorlichting na brand (bij brand met impact op de omgeving) en deelname aan 20 projecten Keurmerk Veilig Ondernemen.

4. Vakbekwaamheid

De brandweer heeft in 2016 een belangrijk nieuw middel geïntroduceerd voor vakbekwaamheid: de Elektronische Leeromgeving (ELO). Dit is een digitaal centrum voor de beroeps en vrijwilligers op het gebied van vakbekwaamheid en kennis. Het maakt inzichtelijk hoe de persoonlijke ontwikkeling van de brandweered medewerkers verloopt, het is een informatieverzamel punt, het ontsluit e-learningmodules en maakt digitale coaching en ondersteuning mogelijk. ELO biedt veel mogelijkheden op het gebied van lesstof, leerproces, feedback en dergelijke. Voor oefeningen kan het gebruikt worden door bijvoorbeeld vooraf scenario's of een video te bekijken of achteraf de gefilmde oefening te bespreken. Ook kan actueel lesmateriaal direct aangeboden worden, zodat deze meteen in de praktijk toegepast kan worden. Daardoor houden kennis en inzicht van zittende medewerkers ook gelijke tred met die van deelnemers aan leergangen.

Tot slot kan het koppelen van gegevens, beoordelingen en aandachtspunten een doorlopende registratie van vakbekwaam worden naar vakbekwaam blijven opleveren. Dat maakt het gericht opleiden, oefenen en begeleiden mogelijk, wat de kwaliteit van de brandweered medewerkers en het continue zicht erop versterkt.

5. Prestaties repressieve Brandweezorg

Opkomstpercentage

De Veiligheidsregio Gelderland-Zuid houdt voor opkomsttijden bij prio-1-meldingen de wettelijke norm aan van het Besluit veiligheidsregio's (afhankelijk van het object 5, 6, 8 of 10 minuten). Het bestuur hanteert als streefwaarde dat de brandweer in 80% van de gevallen voldoet aan deze opkomsttijden (honderd procent is in de praktijk door onvoorzien en niet door de brandweer te beïnvloeden omstandigheden niet mogelijk).

Voor 2016 zien wij dat de brandweer in 64,1% procent van de gevallen binnen de wettelijke normtijden aanwezig was bij het incident. Dat verhoudt zich goed tot de voorgaande jaren vanaf 2013, waarin het opkomstpercentage elk jaar stabiel ruim boven de zestig procent uitkomt. Daarmee sluit brandweer VRGZ ook goed aan bij het landelijke gemiddelde: in 2012 concludeerde de Inspectie V&J nog dat de brandweerkorpsen in Nederland gemiddeld in 67% van het aantal uitrukken voldoen aan de tijdnormen uit het Besluit Veiligheidsregio's.

De opkomsttijd wordt bepaald door de alarmeringstijd, uitruktijd en rijtijd. De belangrijkste verklaring voor het gerealiseerde percentage is, dat vrijwilligers niet altijd met het benodigde aantal mensen voldoende snel op de kazerne kunnen zijn om de normtijd te halen. De reden voor overschrijding ligt dus vooral in de uitruktijden: vrijwilligers wonen niet allen dichtbij de kazerne, moeten van het werk komen en dergelijke. Dat de uitruktijd daarin belangrijk is, wordt ook geïllustreerd door het feit dat de beroeps 24-uursdienst door hun aanwezigheid in de kazerne wel een percentage van 83% kan halen.

Verder is van belang te melden dat de overschrijding van de normtijden in veruit de meeste gevallen niet meer dan een of twee minuten bedraagt. De gemiddelde opkomsttijd in 2016 bedraagt 8 minuten en vijf seconden.

Tot slot is de gedachte ook, vanuit de Visie op de brandweezorg Gelderland-Zuid en het brandweezorgplan, om meer balans te brengen in de benadering van brandveiligheid: het gaat niet alléén om de opkomsttijden; het gaat ook om de maatregelen die genomen worden aan de voorkant om risico's af te dekken. Daarbij valt bijvoorbeeld te denken aan het bevorderen van zelfredzaamheid door onder andere voorlichting.

Brandweezorg in cijfers

Wij richten ons steeds meer op het voorkomen van brand, waarbij het doel is om het aantal branden te stabiliseren en verder terug te brengen. Daarnaast blijft het beperken van de gevolgen van brand vanzelfsprekend een hoofdtaak van de brandweer. De repressieve brandweezorg over het jaar 2016 op regionaal niveau, uitgedrukt in cijfers, wordt hieronder weergegeven (de cijfers per gemeente kunt u vinden in het overzicht aan het eind van deze brief):

Resultaten	2015	2016
aantal branden	1370	1239
aantal hulpverleningen	1771	1495
aantal loze meldingen als gevolg van BMI	1596	1241

Over het jaar 2016 zien wij een daling van het aantal incidenten, zowel bij branden als hulpverlening. Hierbij is het goed om aan te tekenen dat de cijfers van branden en hulpverleningen fluctueren per jaar, omdat de cijfers ook beïnvloed worden door factoren waar de brandweer geen invloed op heeft (bijvoorbeeld weer, wateroverlast, verkeersincidenten). In 2016 waren er 332 branden in gebouwen en bijgebouwen en 500 buitenbranden. In 2015 waren er dat respectievelijk 363 en 649. Het hogere aantal buitenbranden in 2015 was voor een groot deel te wijten aan de droogte in dat jaar. In 2016 rukte de brandweer voor hulpverleningen onder meer 359 keer uit voor ongevallen, 223 keer voor gezondheid en 188 keer voor 'leefmilieu' (bijv. wateroverlast en stormschade). Een verschil met 2015 is ook daar goed te zien, omdat in dat jaar 475 keer uitgerukt werd voor leefmilieu.

Op grond van het Bouwbesluit zijn 614 objecten in de regio verplicht uitgerust met een automatische brandmeldinstallatie om de ontdekking van een mogelijke brand en de alarmering te verkorten (OMS-meldingen). Echter, heel vaak blijkt de melding niet om een daadwerkelijke brand te gaan, maar een loze melding te zijn. Het aantal loze meldingen in 2016 bedraagt 1241 van in totaal 1510 automatische brandmeldingen. Daarvan waren er 73 terecht en bij 196 was dat onbekend (kan terecht of onterecht zijn).

Resultaten Gemeenten 2016	Aantal OMS meldingen	Aantal terechte OMS meldingen	Aantal ongewenste OMS meldingen	Aantal OMS meldingen onbekend	Aantal brandmeldingen (excl. OMS)
Berg en Dal	49	2	39	8	37
Beuningen	35	1	27	7	44
Buren	23	1	20	2	53
Culemborg	65	3	56	6	83
Druten	18	0	17	1	25
Geldermalsen	40	4	30	6	72
Heumen	47	1	37	9	17
Lingewaal	6	0	6	0	40
Maasdriel	72	3	61	8	53
Neder-Betuwe	45	0	27	18	59
Neerijnen	16	0	13	3	62
Nijmegen	783	34	653	96	341
Tiel	154	10	128	16	126
West Maas en Waal	28	0	23	5	44
Wijchen	103	12	80	11	82
Zaltbommel	26	2	24	0	101
VRGZ totaal	1510	73	1241	196	1239